

hele Anlæg uden Bederlag tilfalde Staten. Den paagældende Indenrigsminister tog den Stilling dertil, at han sagde: „Ja, jeg har ikke villet foreslaa mere end 20 Aar, for man er her i Landet meget bange for Eneretsbevillinger af den Art. „Men,“ føjede han til, „hvis nogen vil gaa med paa Eneret i 40 Aar med den Forpligtelse, efter dette Tidsrum's Forløb, at afstaa det hele til det offentlige — hvilket praktisk vil sige det samme som at give en Forpagtningsafgift for dets Afbenyttelse — saa finder jeg, at det er en meget fordelagtig Handel for Staten“. Det blev saa Resultatet, og nu er Stillingen jo den, at adskillige af disse ældre Sporvejsanlæg, tilmed af de mest indbringende, have eksisteret i saa mange Aar, at det Tidspunkt stærkt nærmer sig, da de uden Bederlag tilfalde Staten. Til disse Anlæg hører f. Eks. Nørrebro's Sporvejsanlæg, der efter Oplysninger, der ere tilfillede Udvalget, i de nærmest foregaaende 3 Aar har givet dets Aktionærer et Udbytte af 16 pCt., og efter hvad der er meddelt i Bladene for i Aar giver 17 pCt. Nu gaar det foreliggende Forslag jo ud paa, at Ministeren skal være bemyndiget til at forny disse Koncessioner, uden at Staten faar nogen Godtgørelse for den Ret, som den har til at overtage disse Sporvejsanlæg uden Bederlag, og i samme Retning gaar et Vædringsforslag, som er stillt af to ærede Medlemmer af Udvalget, nemlig Vædringsforslag Nr. 12 — ja det gaar endnu noget videre. Disse to ærede Medlemmer foreslaa, at Ministeren skal være bemyndiget til, hvor Staten har Ret til Anlægget ved Koncessionens Udløb, at frasælde denne, naar Koncessionen forlænges, og Vejbestyrelsen med Koncessionshaveren bliver enig om en anden Ordning ved den forlængede Koncession's Udløb.

De ærede Medlemmer have rigtignok skrevet i Betænkningen, og det samme blev i Dag gjort gældende af den ærede Ordfører, at derved opgives jo ikke Statens Ret, den udskydes kun til den forlængede Koncession's Udløb, men saaledes kan jeg ikke læse de Herrer's Vædringsforslag, thi i dette staar der udtrykkelig, at Ministeren bemyndiges til at frasælde Statens Ret, og er en Ret først frasalden, tror jeg ikke det nytter at gøre den gældende, efter at en Del Aar ere gaaede. Et Flertal har ment, at det ikke var rigtigtd saaledes uden Bederlag at opgive den faktiske Fordel, som vilde tilflyde Statskassen, hvis den fuldt ud benyttede sin Ret og overtog disse ret indbringende Anlæg. Derfor have vi stillt et Vædringsforslag under Nr. 11, der gaar ud paa at

bemyndige Ministeren til ogsaa at forlænge disse Koncessioner, mod at Staten derfor faar et passende Bederlag, et saadant Bederlag, som efter Vurdering af ubillige inden Retten udmeldte Mænd skønnes at kunne svare til, hvad Staten kunde indvinde ved at overtage hele Anlægget „i forvarlig vedligeholdt Stand“ — det er Koncessionens Udtryk — „og enten selv fortsætte Driften eller overdrage den til andre.“ Den naturlige Form vilde rimeligvis være den, at det Selskab, som hidtil har drevet Sporvejen, vedbliver at drive den paa forlængede Koncession mod en aarlig Afgift til Staten; men skulde Selskabet foretrække hellere at yde en Erstatning en Gang for alle, have vi ogsaa holdt den Mulighed aaben. Det kan jo tænkes, at et Selskab vil gaa den Vej. Jeg forudsætter, at et Selskab som Nørrebro's Sporvejselskab — jeg kender ganske vist ikke nærmere til dets økonomiske Vilkaar — men jeg forudsætter, at naar det i de senere Aar, altsaa paa et Tidspunkt, da Koncessionstiden nærmer sig sit Udløb, har givet sine Aktionærer 16—17 pCt. i Udbytte, vil det sandsynligvis ved Siden deraf have opsparet tilstrækkelige Midler til at kunne indløse sine Aktier, og derfor tænker jeg, at det under en fornyet Koncession vil foretrække at anvende en Del af disse Midler til en passende Erstatning.

Den ærede Ordfører gjorde forskellige Bemærkninger mod dette Vædringsforslag og mente, at dets Vedtagelse vilde være til Skade for Samfundet. Det tror jeg er at sætte denne Sag for højt op. Den ærede Ordfører mente, at naar et Selskab, som har været vant til at tjene saa godt, nu skulde betale en Afgift til Staten, vilde det være nødt til at foretage forskellige for Befolkningen skadelige Forandringer for fremdeles at kunne tjene godt, enten køre mindre eller sætte Prisen op. Jeg anser det ikke for at være nogen nødvendig Forudsætning, at det samme Selskab, selv om det overtager Driftens Fortsættelse, derfor fremdeles skal tjene lige saa meget som tidligere. Dersom dette Selskab ikke vil finde sig i at fortsætte Kørselen paa rimelige Vilkaar eller med en rimelig Fortjeneste, er der sikkert andre, som ville det, og det Forhold, som vil komme til Stede, vil nærmest ligne et almindeligt Forpagtningsforhold. Det var nærmest det, Indenrigsministeren i 1861 hentydede til, og jeg skønner ikke, at Samfundet nødvendigvis vilde blive brøstholdent ved, at en saadan Forpagtning overtages paa rimelige Vilkaar.

Jeg skal med disse Bemærkninger anbefale de af os stillede Vædringsforslag, idet